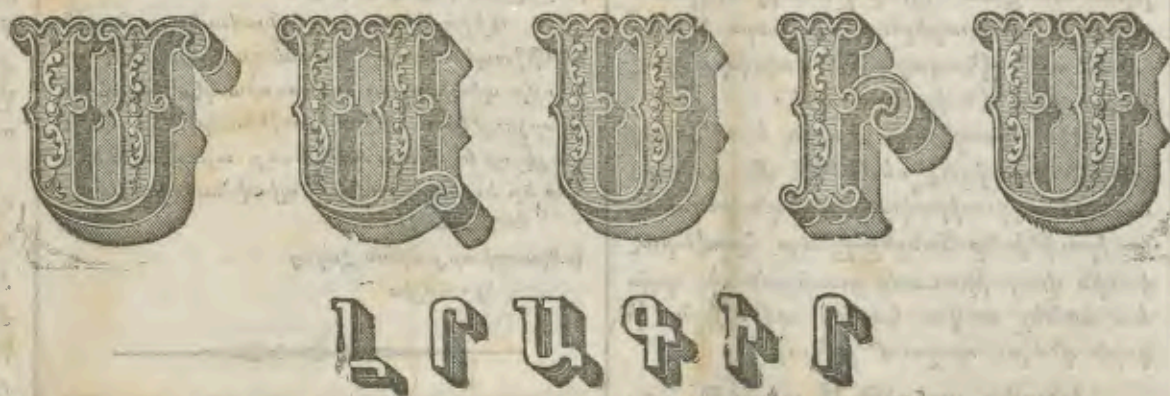

Տարեկան գինն է 6 Սրճար Մեհիտի.
Վեցամսեայ 3 1/2 " " "
Մեկ ծամուցումն տողին 2 դարուչ է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյ ինն եւ
13ին կըսկիւն:

Դառն երթալիք լրացիւններուն համարուն
ծախքը տուողին վրայ է:
Լրացոյց վերաբերեալ համակ համար եւ
ինչ գրութիւն Եւրոպայի պետի ուղ-
ղութիւն եւ ամենց համարուն ծախքը իւր-
կողմն վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՊՈԼԻՍ 28 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՌԱՊԱՐԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քօրէնհակ 29 մարտ.

« Տեւրէն ամրոցին վրայ եղած երեք
յարձակումն հետզհետեւ ետ մղուեցաւ: »

Բեդրագուրի 31 մարտ.

« Երէկ կայսր 40 հազար զօրաց հան-
դէս մ'ըբաւ դաշնակցաց Փարիզ մտնե-
լու յիսնեորդ տարեգարձին առ թիւ: »

Պէտլին 31 մարտ.

« Կազմեթ լրագիրը կրտէ թէ Բրու-
սիա կառաջարկէ որ դեպքանստօրոյն աղ-
դայնութեան խնդիրն ալ կտրէ: »

Սիէնա 31 մարտ.

« Գաղղիա, Մատրիա, Բրուսիա,
Տանիմարը, Շուէտ եւ Ռուսիա Մեդ-
ղիայ առաջարկած դեպքանստօրոյն ընդու-
նեցին: »

« Արաւի թէ Գաղղիա կը յորդորէ
որ Շուէտի-Շուէտի զքառութեանց
ժողովուրդին կամքը հարցուն: »

« Տեւրէն ամրոցին մօտ ստառիկ պա-
տերազմ մ'եղաւ, սակայն արդիւնք մը չու-
նեցաւ: »

Բեդրագուրի 1 ապրիլ.

« Ինկալիտ լրագիրը Մօրափայտի
Քուզա իշխանը կ'ամբաստանէ, որպէս
թէ յայտնի համակրութիւն ցոյց կուտայ
Լեհացոյց: »

Քրիսթիանա 31 մարտ.

« Եւրոպայի խորհրդարանը զինուո-
րական պատրաստութիւններ ընելու որո-
շում ըրաւ: »

Փարիզ 1 ապրիլ.

« Մեքսիկայի թագին ապագայ յա-
ջորդութեան իշխանամար դժուարութիւն
ներ ծագեցան: »

« Մատրիոյ կառավարութիւնը Մաք-
սիմիլիանոս արշիւոքութին երթալը կը յա-
պաղէ: »

« Շուէտի եւ Տանիմարի կառա-
վարութիւնները դեռ չընդունեցին դեռ
պահանջողով: »

Փարիզ 1 ապրիլ.

« Գեպարանստօրոյն վրայ Բրուսիոյ
եւ Մատրիոյ կառավարութեանց մէջ ան-
համաձայնութիւններ ծագեցան: »

« Բոսնիոյ իւստիսիէն լրագիրը կրտէ
թէ Տանիմարի եւ Գեպարանստօրոյն մէջ
Շուէտի-Շուէտի զքառութեանց խնդ-
րոյն պատճառաւ ծագած կռուին վերջ
տալու եւ դքսութեանց մէջ խաղաղու-
թիւնը տեսական ընելու միակ միջոց ընդ-
հանուր քուէարկութիւնն է: »

Լոնտոն 30 մարտ.

« Երէկ Մեդլիոյ եւ Յունաստանի իւս-
տիսիէն զօր դեպքանստօրոյն յոսիական կողմաց Յու-
նաստանի յանձնուեցաւ համար շինուած
յաւելումնոյ դաշնագրութիւնն ստորագ-
րեցին: »

Քօրէնհակ 1 ապրիլ.

« Գեպարանստօրոյն երկու օր շարունակ
ուսակողմեցին Միստիպուրի քաղաքը,
կրակը դադարած է հիմա, բայց քաղաքին
երրորդ մասն այրեցաւ: »

Լոնտոն 5 ապրիլ.

« Ծովային գործոց պաշտօնեայ Պ.
Սթենտօնի իր պաշտօնէն հրաժարե-
ցաւ, այս հրաժարումն Մեդլիոյ կառա-
վարութեան պիտեան պաշտօնեայ անփո-
փախ մնալուն նշան մը կը համարուի: »

« 1852ի դաշնագրութիւնն ստորագ-
րող բոլոր տէրութիւնները դեպքանստօ-
րոյն ընդունեցին, միայն Գեպարանստօ-
րոյն չընդունեց, չորստասանեց: »

Հեռագրին հախաւակիտու լուրեր
բերաւ այս շարքում եւ մեզ նորէն անդա-
տուցութեան մէջ ձգեց: Մարտ 31
թուով եկած հեռագրայուր մը լուր կու-
տայ թէ դեպքանստօրոյն Տանիմարի
եւ բոլոր մեծ տէրութիւններէն ընդունուե-
ր է, երկու օր ետքն ալ ուրիշ հեռագրայուր
մը կը ծանուցանէ թէ Տանիմարը Շու-
էտ եւ Գեպարանստօրոյն աւագածողովը դեռ
չընդունեցին դեպքանստօրոյն: Արջա-
պէս վերջին հեռագրայուր մ'ալ կրտէ թէ
Տանիմարը ընդունեց է, բայց Գեպարանստօ-
րոյն աւագածողովը չէ ընդունեց: Կամ դեռ
իր միտքը չէ յայտնեց: Այս հակաձայն
լուրերուն նայելով Եւրոպայի քաղաքա-
կան վիճակն « անստուգութիւն » բառով
կրտեց սահմանել: Իսկ եթէ վերջիջեալ
հեռագրական լուրերը պատերազմին կեդ-
րոնէն եկած հեռագրայուրներուն հետ
բաղդատելով ընենք, Տեւրէն եւ Փրե-
տերիսիայի վրայ եղած յարձակումներուն
անցածողովները եւ Շուէտի կառա-
վարութեան ըրած յայտարարութիւնները
Տանիմարի մեծօրդական գիլըն հաւա-
նական կը ցուցնեն:

Սակայն ենթադրելով որ այս լուրը
սխալ ըլլայ եւ Տանիմարը վերջապէս դեռ
պահանջողովն ընդունած ըլլայ, Լոնտոնի
մէջ ըլլալից այս ժողովը պիտի կրնայ դո-
հացուցիւ արդիւնք մ'ունենալ: Շա-
տերը չեն յուսար, եւ ահաւասիկ պատճա-
ռը

Տանիմարի կառավարութիւնն ար-
դէն Մեդլիոյ յորդորանօք բաւական զե-
ջումներ ըրած է, որքանով ոչ Գեպար-
անստօրոյն դաշնակցութիւնը եւ ոչ իսկ Մատ-
րիա եւ Բրուսիա զոհ չեն եղած: Իսկ ա-
ւելի զիջումներ ընելու մասին, դեռ մօտ
օրերս Տանիմարի կառավարութիւնն
յայտարարութիւն ըրած է թէ մինչեւ իր
վերջին շունչը պիտի կռուի եւ նուա-
տացուցիչ հաշտութիւն մը չպիտի ըն-
դունի: Այս յայտարարութիւնը տես-
նելէ ետեւ չլուսացուի որ Մեդլիոյ
կարող ըլլայ Տանիմարի խօսք հասիւ-
ցնելով նոր պիտեաներ անի տառապա-
ւածանիք քանի որ Տեւրէն եւ Փրետե-
րիսիայի ամրոցները կանգուն կը կենան եւ
Մատրիոյցոյն ու Բրուսիայոց միա-
րան ձիգերն իրենց կենն անոց դէմ:
Ուստի շատ հաւանական է որ դեպքան-
ստօրոյն յարձակումը պատերազմին յերկա-
րեցին եւ անոր ապագայ արդիւնքներէն կա-

խաւմ ունենայ:

Իսկ Տանիմարի պէս փոքրիկ տե-
րութիւնն մը կորսնակ ցոյց արուած այս
դաշնակցութեան ընդդիմութիւնը մեկնելու հա-
մար՝ հարկ կըլլայ ենթադրել թէ դուրսէն
հօր օգնութեան մը վրայ դրած է իր յո-
ւսը: Եւ այս օգնութիւնն ալ առ այժմ
Շուէտէն զատ ուրիշ որ եւ է տէրութե-
նէ մը չկրնար ստատուիլ: Բայց սա ալ ան-
ժքխախի է որ Շուէտի զօրութիւնն ալ
ի կշիռ չկրնար դալ երկու Գեպարանստօ-
րոյն տէրութեանց համախառն զօրու-
թեան հետ: Աւստի կրնայ կասկածուիլ
թէ Տանիմարի ընդդիմութիւնը ծած-
կարար քաջակերպ ձեռք մը կայ, որ պա-
տերազմին երկարեցնէ առիթ քաղելով մեծ
դեր մը խաղալու գիտաւորութիւն ունի:

Տանիմարի եկած վերջին լուրերը
կը ծանուցանեն թէ Մատրիա-Բրուսիա-
ցիք երկու օր շարունակ Փրետերիսիա
քաղաքը ուսակողմեցին ետեւ չկրնար ըլլայ
ստուալ՝ եւ քաղաքն են, բայց քաղաքին
կէսն այրեցաւ երկր է:

Տեւրէն վրայ յարձակումն ալ՝ որ
մարտ 28ին պիտի ըլլար, նոյն օրը կատար-
ուեց է: Բրուսիայիք երեք անգամ հա-
նիմարի վրայ պատնէներուն վրայ յար-
ձակեցին, բայց երեք անգամուն ալ մեծ
կորուստով ետ մղուեցին:

Եւ հաստատու պատմութիւնը դեռ
բոլորովին ընկճած չէ:

Մատրիոյ բազմազան հիգրաֆի-
կէս՝ որուն մէկ գլուխը կարուած ժամա-
նակ նոր մը կը բուսնէր տեղը, Եւ հա-
տանի մէջ ալ մէկ կողմէն ապստամբաց
խաւքերը զարնուեցաւ ցրտելէ ետեւ նո-
րեք երեւան կենն, որոնք երբեք մարտ
մուտը յաղթութիւններ ալ կրնան Ռու-
սաց զեմ: Սակայն պատմութեան ա-
մենէն մեծ հարուածը Պաղեյիայի գաւա-
ռին պատերազմական վիճակի մէջ գրուի-
լին է, որ Ռուսաց սահմաններէն աւելի
վնասակար եղած է Լեհացոյց: Ըստ ո-
րում Պաղեյիայի գաւառը, որ Մատրիոյ
ձեռքն է, դադարաւոր մեծ օգնութիւն
կրնար ապստամբութեան թէ՛ գեղքով եւ
թէ՛ դրամով: Բայց պատերազմական վի-
ճակի մէջ գրուելէն ի վեր այս օգնու-
թիւնները դադարած են, հետեւաբար Լե-
հացոյց այս նոր ձիգերն օրհասական մը
վերջին ծագեցը կը նմանին, որոց անփ-
շապէս մահ կը յաջորդէ:

Հունգարիայի մէջ ալ ընդարձակ
գաւառութիւն մը յայտնուեց լրացմա-
թիւն ձեռքարկարութիւններ եղան, եւ շատ
հաւանական է որ այս երկիրն ալ Պաղեյի-
այի պէս պատերազմական վիճակի մէջ
գրուի:

Մեքսիկայի մէջ հաստատուելից կայ-
սերական աթոռին ապագայ յաջորդու-
թեան վրայ ըլլալից լրացմաթիւններ կըլլան
Մատրիոյ եւ Սպանիոյ արքունեաց մէջ:
Մաքսիմիլիանոս արշիւոքութիւն, որ Մեքսի-
կայի կայսր պիտի ըլլայ՝ դուալ չունի, այս
պատճառաւ հիմնական իրեն յաջորդ մը
պատրաստելու ջանք կըլլայ, որպէս զի ե-
թէ Մաքսիմիլիանոս կայսրն առանց ուղ-
ղակի ժառանգ մ'ունենալու մեռնի աթո-
ռը պարագայ չլինայ: Այս համար Սպանիոյ

արքայազուն իշխաններէն մէկը որոշելու
խօսք կայ:

Սակայն հեռագրայուրը կը ծանու-
ցանէ թէ յաջորդութեան խնդրոյ վրայ
դժուարութիւններ ծագել են, եւ այս
պատճառաւ Մատրիա ալ արշիւոքութին
ձանրայ երկը կուշացնէ:

Կարիպայի զօրապետը՝ որուն Մալ-
թա հասած ըլլան արդէն հեռագիրը ծա-
նոյց, ապրիլ 4/16ին Լոնտոն կ'ապա-
ուի, ուր փառաւոր ընդունելութեանց
պատրաստութիւններ կըլլան ժողովրդեան
կողմէն:

Սառաւորութիւնը մատանջութեան
մէջ ընկած է փոխադրով որ Պաղեյիայի
ներկայութիւնը քաղաքական աղմկակց
ցոյցերու առիթ կըլլայ, այս պատճառաւ
լրտ Քալեթրոյն աղաչեց է կրտէ գըլ-
խաւքը լրացայ խմբակներուն, որ ինչ-
պատ Պաղեյիայի ժողովրդեան ընկեր
ցոյցերը չքաջակրեն:

Գաղղիական Բէյի լրագրին մէջ կը
կարդանք թէ մահուան պատիժը Գաղղիոյ
մէջէն վերջնեցաւ համար աղերսագիր մը
կ'ատարարուի այս օրերս Փարիզ մէջ:
Օտերակուսի ժողովին ուղղեալ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օդոստաիա Ինքնակալը Հայազգին
արժանեցողի Գաղղիայը ամենապատիւ
Տ. Պօլոս Սրբապետ Հօր, եւ Յունաց
Գաղղիայը ամենապատիւ Սօֆրոնիս
արքեպիսկոպոսին առաջին կարգի Սե-
միթի պատուանշան շնորհեց:

Երբունի նաւարանին օր քան զօր բա-
րեկարգութեան եւ կայսերական նաւատոր-
մին օր բաւ օրէ շատնալուն պատճառաւ
տեսնուելով որ պէտք եղած պարանն ու
առասաններն Իփիլիսիանի արքունական
գործարանին արդի վիճակին մէջ հայթայ-
թել հնար չէ, կայսերական հրամանաւ
յիջեալ գործարանը Եւրոպայի մէջ գրու-
նուածներուն նման չորեքարժ գործարա-
նի մը պիտի փոխարկուի, որպէս զի աւել-
ի դիւրութեամբ եւ աւելի առատ մատա-
կարարէ կայսերական նաւատորմին պէտք
եղած ամեն պարաններն ու առասաննե-
րը:

Միկէլ զատ սոյն նոր շինուելու գոր-
ծարանին կից ուրիշ գործարան մ'ալ պի-
տի շինուի առաջապէս կառու (եւլեթեպե-
զի) պատրաստելու համար:

Նոյնպէս Ինքնակալ Իսիէիսի մօտ
մարթի կայսերական գործարանն եւ բոլորական
գործարանաց պէս արդիւնաւոր եւ տէրու-
թեան զինուորաց պէտք եղած կոշիկնե-
րուն սեկն ու կաշին մատակարարելու կա-
րող վիճակի մը մէջ դնելու համար, ար-
քունի բժշկական դպրոցի աշակերտներէն
ստորադասութեան եւ քիմիաբանութեան
հմուտ 5-6 աշակերտ մօտ օրէն յառկա-
պէս տէրութեան ծախքը Եւրոպայի
տի գըլուին՝ կաշեգործութեան արհեստն
ըստ արժանեցն սովորելու եւ տէրութեան
օգտակար ըլլալու համար: Արտուի թէ

արքունի բժշկական դպրոցին եօթներորդ կարգի աշակերտներին մէկն ալ յատկապէս Փարիզ պիտի ղրկուի նկարչութիւն սովորելու :

Այս տարւոյն հրամանաւ՝ Սաքսոնական նախորդ հաշուակալ Ահմէտ Լէֆմի Էֆէնդին անուղղակի որոյն ժողովին նախագահ անուանեցաւ : Սիւլէյմանիէի գայմազամ Ալի փաշան Հօմարի գայմազամ անուանեցաւ : Ուրֆայի կառավարիչ Բաղդադ փաշան Աբիսալի գայմազամ անուանեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եղբային Քաղաքական ժողովոյ ԺԹԻ և Ի նիստերուն արձանագրութիւններէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք :

Գաւառներէն ոմանայ՝ մանուանդ Սոյ տանեմէն մօտ առաջնորդութեանց անկարգ և ջաւալի վիճակը Արծնական ժողովին մտաւորութիւնն պատճառած ըլլալով, յայտնեց Քաղաքական ժողովոյ թէ Լոսանա բնաւ առաջնորդ չկայ, ուստի Սոյ աթուղին նիւթական և բարոյական արդի՝ ջաւալի կայութեան համար Արծնական ժողովն արժանաւորած է բաւարարելու եկեղեցական տեսուչ մը սահմանել, որ թէ՛ Սոյ ամեն վիճակացի տարին անգամ մ'այցելուի ինչն ընէ, և թէ՛ Լոսանայի առաջնորդութիւնը վարէ, և միւս անգամայն Սոյ արքայան Աթուղիկոսին օգնական ըլլայ իր ընդարձակ վիճակաց և Աթուղին մէջ ըլլալից Սահմանադրական բարեկարգութեանց մասին :

Խաբերդի նախկին առաջնորդ Գեր. Տ. Երեստակէս Ս. եպիսկոպոսն այս պաշտօնին յարմար դատուելով, Քաղաքական ժողովը մանաւոր խորհրդածուլութիւններէ և խոհական գիտողութիւններէ ետեւ որոշեց յիշեալ բարձրաստիճան եկեղեցականը Բ. Գրան հրամանագրով Լոսանայի առաջնորդ անուանել, և սրբազան Պատրիարքի կոնդակաւն ալ Սոյ վիճակաց տեսուչ և Ս. Աթուղիկոսին օգնական կարգել :

Արծնական ժողովը շաբաթը երկու անգամ նիստ ընելու պէտք զգալով, իր ատենապետին միջոցաւ յայտնեց Քաղաքական ժողովոյ թէ երբեքն այնպիսի խնդիրներ կը ներկայանան Արծնական ժողով, զորս Քաղաքական ժողովոյ հետ համաձայնութեամբ անօրինելու կարելորութիւն կայ, հետեւեալ առաջարկեց որ շաբաթն անգամ մը խառն ժողով կազմուի :

Քաղաքական ժողովն այս առաջարկութեան կարեւորութիւնը ճանչելով, դոնէ երկու շաբաթն անգամ մը խառն ժողով կազմելու որոշում ըրաւ :

Արդարեւ բարեկարգ գաղափար մը հիմնարկութեան մասին ամեն պէտք եղած հանգամանքները նկատելու քննելու և ուրուագիծ մը ընելու համար որոշուած յանձնաժողովին Քաղաքական ժողովոյ կողմէն անգամ ընտրուեցան Սեփապատիւ Պէհլու Ուսէտ արան և Սեփ. Սիւհէյնիսեան Մարտիրոս արան :

Նոյնպէս Արաքսի հոգաբարձութեան հրաժարեալ երկու անգամեաց տեղ ընտրուեցան Սեփապատիւ Գրիգոր Էֆէնտի Մարտիրոսեան և Սեփ. Ս. Մանուկ արա Մանուկեան :

Իսկ Դատաւարական խորհրդոյ մէկ անգամին տեղ ընտրուեցաւ Սեփապատիւ Ոսկերիչ Մելքիսեդ արա Մելքեան :

Դատաւարական խորհրդի պէյն յատուկ զբով մը կը յայտնէ ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Տօր թէ ինք թէպէտ մեծ եռանդ ունի և անհրաժեշտ պարտաւորութիւն կը համարի որ և է ծառայութիւն ազգին մտաւորականը, բայց այս միջոցիս իր անձնական զբաղմունքը

խիստ աւելցած ըլլալով, և իր պաշտօնն անթերի կատարելու անհրաժեշտութիւնը տեսնելով՝ Քաղաքական ժողովոյ անդամացութիւնէն կը հրաժարի :

Ս. Պատրիարք Տօրն և Քաղաքական ժողովը Ս. Սեփ. Պէյն հանրաժանութիւնը ճանաչելու ետեւեալ յանձնարարութիւնը ճանչելով՝ այս հրաժարականին վրայ իրաւամբ զաւեցան և զայն ետ առնել տալու համար ամեն ջանք ի գործ դնելու որոշում ըրին :

Ինչպէս ազգային Ս. արքութիւնը, այնպէս ալ բոլոր ազգայինը մեծապէս կը տրամին ազգաւոր Պէյն հրաժեշտին վերայ : Ուստի կը յուսան որ Նորին վսեմութիւնն ազգին այս փափակ վիճակին մէջ իր խոհական և բարեխաղանք գործակցութիւնը չզրկանար ազգային Ս. արքութեան :

Ժամանակէ մը ի վեր Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Պարրիէլ եպիսկոպոսն և տեղւոյն հայ ժողովուրդեան մէջ ծագած անհամաձայնութեան վերջ տալու, և ազգային Սահմանադրութեան օրինակը գործադրութեանը հսկելու առ ժամանակեայ յատուկ պաշտօնով՝ Տրապիզոնի նորին տիրաւորող արժանաւոր Տ. Սեփ. Սոյ ծայրագոյն վարչական արգային Ս. արքութեան կողմէն յատկապէս Եգիպտոս ղրկուելով, չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէն ճանաչեալ եղաւ :

Քաղաքային կը որ բարեկրօն Սեփ. Սոյ վարչական իրեն յանձնուած այս փափակ պաշտօնն ամենայն արժանաւորութեամբ և խոհականութեամբ վարելով՝ քիչ ժամանակէն մայրաքաղաք կը վերադառնայ, և ասկէ ալ իր հոգևոր խնամոցն յանձնուած հօտին զով կերթայ ի Տրապիզոն :

Ինչպէս որ լրագրոյս 631 թուոյն մէջ հրատարակուած Լէֆի գաղտնի թաղական խորհրդոյ նամակը կը ծանուցանէր, անցեալ կիրակի օրն Միւստափա Սրբազան պատրիարք Տօր, Գեր. Տեղապահ Սրբազան և Արծնական դասին մէկ քանի պատուարժան եկեղեցականաց, և մայրաքաղաքի մէկ քանի վարժարանաց դասաւանդներու և ուրիշ պատուաւոր անձանց ներկայութեամբ նոյն թուոյ վարժարանի աշակերտաց հայկաբանութեան, առաջնորդ և դպրիկներէն լեռնաց քննութիւնը կատարուեցաւ :

Թաղական խորհրդոյ պատուարժան անդամը կողմէն եղած արթուն հոգաւորութիւնն ու պատուելի դասաւանդաց անձնուէր ջանքը՝ որ նոյն օրը փորձով տեսնուեցան, յոյս կուտան թէ այս անգամ տեսնուած զգալի արդիւնքն ալ ազգային մէջ աւելի բերանաւոր ըլլայ, ինչպէս որ աշակերտաց տուած գոհացուցիչ պատասխաններէն ու դրաւոր աշխատութիւններէն կրցանք մակարելու :

ՊԱՏՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Սոկէ իննսուն տարի առաջ Հոգեւորական մէջ վաթսօնեալ հայազգի խօսա Պաղար Գրիգորեանի թողած ժառանգութեան ճաճկատանի մէջ գտնուող ժառանգաց ինկած բաժնին մէջ մասը Մարտիրոսեան մեծապատիւ Գրիգոր Էֆէնտիին միջնորդութեամբ ձեռք բերուած ըլլալով, և սոյն մասին օրինաւոր ժառանգաւորաց մէջ արդարութեամբ բաժանուած Բ. Գրանի ազգային վարչութեան յանձնարարութեամբ ըլլալով, ազգային վարչութիւնը յիշեալ ժառանգաց ներկայացման համար վեց ամիս պայմանաւոր որոշեց այս օրէն սկսելով, Հեռեւեար՝ սոյն պաշտօնական յայտարարութեամբ կը ծանուցանէ բոլոր ազգայնոց որ մեր օր յիշեալ խօսա Պաղար Գրիգորեանի օրինաւոր ժառանգները կը գտնուին, մինչև առաջիկայ սեպտեմբեր ամսոյ 28-ը օրը կամ անձամբ եւ կամ փոխանորդաբար ներկայանան ազգային Պատրիարքարանը, և իրենց անունը արձանագրել տան և իրաւունքն իրենց հաստատեն :

Իւրաքանչիւր ժառանգ պէտք է որ օրինաւոր վաւերացիր ձեռք ներկայանայ, և ով որ անձամբ չընթացի ներկայանալ փոխանորդ կարգելու ըլլայ, իր տարադրութեամբ հաստատեալ և տեղւոյն ազգային վարչութեանը կողմէն վաւերացեալ փոխանորդաբար

րով մը ներկայացնէ զայն :

Վերոյիշեալ պայմանաւոր լրանալէն անմիջապէս ետք՝ ժառանգութեան բաժանումը պիտի կատարուի օրինաւորապէս ազգային վարչութեան միջնորդութեամբ, և անկէ ետք որ և է պահանջուած այս մասին անվաւեր և անընդունելի պիտի համարուի :

28 մարտ 1864

Ի Պատրիարքարանէջաց

Կ. Պօլիս

ԻՍԱՌԵՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նոյնապէս առ ժամանակեայ կերպով մայրաքաղաքս եկող Արիտի կուսակալ Սեփ. Իսմայիլ փաշան այս օրերս դարձեալ իր պաշտօնին վերադառնալու առ թիւ՝ օգոստոսիս Ինքնակալին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ, և Նորին կայսերական վեհապետութիւնն ալ ի նշան իւր զոհունակութեամբ զոհարազարդ թանկեղին ոսկի տուաւ մը շնորհեց յիշեալ փաշային :

Արտուի թէ կայսերական կառավարութիւնն յատուկ յանձնաժողով մը կարգել է՝ մայրաքաղաքի մուրադիկաբատ ներսն յուցար ընելու և փողոցներուն ու տուններուն մէջ մուրադութիւնն արգելելու միջոցները խորհելու համար :

Թէ հրանքն եկած նամակներ կը ծանուցանեն թէ աղբու հրամաններ տրուել են որպէս զի Պարսիկ կարաւաններն այս սուհետե Թիֆլիզի և Բօթիլի ճանքան բռնեն և չէ թէ Պոլսոյն ու Տրապիզոնի :

Ես անօրէնութեան վրայ Ուստի ուրախ պէտք է ըլլան, որովհետեւ Ս. Բոստանի բնակիչները մեծ շահ պիտի ընեն, Բայց միւս կողմէն Կարնոյ և Տրապիզոնի բնակաց ալ մեծ վնաս պիտի ըլլայ :

Քուռիէն այս լուրը տալէ ետեւ կըսէ թէ « կայսերական կառավարութեան շահը կը պահանջէր որ օսմանեան դաւառներուն ձեռքաները զիւրացնէր, բայց այս բանին իրստ քիչ հոգ կը տարուի անհարթ ճանքաներ, գողեր յարձակում և ասոնց վրայ ալ քառասորեայ զբուլութիւն մ'աւելցած է, որուն կարեւորութիւնը ոչ ոք ճանչց » :

Պոլսոյ կառավարութիւնն իրաւունք ունեցաւ մտադածին ժամատախտ մը վախնալու :

Մայրաքաղաքի մէջ տարի մ'ի վեր հաստատուած օսմանեան Ռատոնուկան ընկերութիւնն իր շէնք բաղարի ժողովարանին մէջ ընթերցարան մը հաստատեց, ուր ոչ միայն այլ և այլ օգտակար գրքեր կը հաւաքուին, այլ նաև մայրաքաղաքս տարած տաճիկներն, հայերէն յունարէն, գաղղիերէն ու անգլիերէն լրագիրներէն զատ, 7-8 ալ եւրոպական լրագիրներ :

Սոյն ընթերցարանը երեքշաբթի օրերէն զատ լրագրաց վերջնական համար ալ մեն օր, իսկ գիրք կարդալու համար երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը պիտի բաց ըլլայ : և որչափ ժամանակ որ ուզէ մէկ պիտի կրնայ թէ՛ գիրք թէ՛ լրագիր կարդալ, բայց դուրս հանելն արգելեալ է :

Ես ընթերցարանին բաժանորդ ըլլալու պիտի ամիսը հինգ դուրուշ պիտի վճարեն, բայց կայսերական դպրոցներու աշակերտներն այս տուրքէն ազատ պիտի ըլլան :

Քանոնային գրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ ամսոյ 12-ին հինգշաբթի օրը Սուլթանի անուն ռափկանութեան ղեկավարի մը և Բանո անուն ծրարաւորի մը մէջ կուլ մը ծագելով, այս վերջինը դանակով զարկել է ղեկուղը որ երկրորդ օրը մեռել է : Տեղական իշխանութիւնը թէպէտ անմիջապէս ոճրադործ Բանոն բռնելու և բանտարկելու է, սակայն տեղւոյն տաճիկ բնակիչները բոլորեցով, խուռն բաղնիքի տեղական կառավարութեան պալատը գլխի ոճրագործին անմիջապէս պատժուիլ պահանջ

ընէ են, անմեկ որ Իպրահիմ պէյ գրն դատարար պարտաւորուել է խուռ մը դորքով հոն երթալու : Քրիստոնեայիցները վախեալով խանութիցն դուրս և իրենց տունները քաշուել են :

Ես երկուշաբթի Քանոնայի կայսերական բանակին հրամանատար Շիւսէյն փաշան լեւել, Բէիքի Էֆէնդի շողեւաւով և գունդ մը կանոնաւոր զօրքով անմիջապէս Քանոնա գացել խաղաղութիւնը վերահաստատել է, որով քրիստոնեայք ապահովելով խանութներն ինչ բացել են :

Քուռիէն Թուրքիոյ մէջ հետեւեալ կը կարդանք :

« Ար հաւատեն թէ Նիկիթները Կ. Պօլսոյ մէջ մեծ շէնք մը հիմնելու միտք ունին, և այս նպատակաւ արդէն երկու ընդարձակ գետին գնելու վրայ են, մէկը 250000 կանգուն Օրթադիւղի բարձունքներուն վրայ, իսկ միւսը 50000 կանգուն նոյն գիւղին մէջ :

« Սիւս կողմէն կրուի նաև թէ Բէրայի մէջ ալ մեծ տուն մը գնելու ետեւ են, որուն մէկ մասը եկեղեցի, մէկ մասն ալ դաս մը կրօնաւորներու բնակարան պիտի ընեն :

« Բայց եղաւ թէ կայսերական կառավարութիւնը կ'ընդհանայ այս կրօնական կարգին Կ. Պօլսոյ մէջ հաստատութեանը, որուն անդամները քաղաքական գործոց ալ միջամտութիւն ընող համարուած են : Բ. Գուռը չուզէր կրնէ ուրիշ բաղմամբ կառավարութեանց օրինակին հետեւի, որոնք Նիկիթներուն իրենց երկիրներուն մէջ հաստատուելուն առաջ թողաւ թիւն ըրին և յետոյ զանոնք վախեցին և ինչքերն ալ գրաւեցին :

« Եսու ամենայնիւ եթէ ստոյգ է որ այս համաւաւոր ընկերութեան անդամներէն մէկը Կ. Պօլսոյ եկած է ընդարձակ ստացուածքներ ձեռք բերելու, պէտք է որ կամ կայսերական կառավարութիւնն ընդհանրացած չըլլայ, կամ ետեւէն թողաւ թիւն ըրած ըլլայ » :

Մայրաքաղաքի Խաղաղութեան օրինակներէն չորս երեքն անձնաւորաւ չորեքշաբթի օրը յատկապէս Պոլսոյ կայսին խոզակ գնելու նպատակաւ, և այս բանին համար կայսերական կառավարութեան յատուկ յանձնարարական գիրքը առած են Պոլսոյի Լիւիլի տանելու համար :

Երկուշաբթի օրը հարիւր տասն և հինգ Ա. Էնիսոյի ծածկորդ եկան մայրաքաղաքս պարտելու, և տասն օրի չափ հոս պիտի կենան :

Մէլանիկէն գրուած նամակներու նախելով, յիշեալ քաղաքին և իր չորս նահանգներուն մէջ անցեալ տարուան մարտիներուն թափած հոնտերն արթնալ սկսելով, տեղւոյն կուսակալը որոշել է յատուկ գործակալներ ղեկելով մարտինէն լը ժողովի տալ :

Ենգղիզ Է. Ֆիլտ քաղաքին մօտերը գտնուած ահագին ջրամբար մը որ հարիւր տասն և չորս միլիոն խորանարդ ոռոգելու ջուր կը պարունակէ եղեր, գիշեր ժամանակ յանկարծ փլուզելով թէ՛ նոյն քաղաքը և թէ՛ շրջակայները ջուրը կոխել և անհամար վնաս հասուցել է :

Եղած վերջին քննութեանց նայելով միայն տեղւոյն բնակիչներէն 400-ի մօտ անձնաւոր գոհ եղեր են այս ողորման, իսկ եղած նիւթական վնասն հինգ հարիւր հազար լիւրայի մօտ կը հաշուեն :

Օրինիւս Սափոնալ լրագրին մէջ կը կարդանք թէ ամսոյ 8-ին Պէլլիզայի Լեւեթ քաղաքին մէջ 88 տարուան ծերունի մը մեռել է, որ երկու անգամ ամուսնանալով առաջին կնոջմէն 17, իսկ երկրորդէն 16 դուստի ընդամենը 33 զուակ ունի եղեր, որոցմէ ալ 80 թուսն եղեր ամենն ալ ողջ : Միայն իր զաւակներէն մէկը՝ որ 7-էն 35 տարեկան է, 15 զուակ ունի եղեր :

Ենգ հանրապէս օտար ազգեր կը դուրս

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ